

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 18/2015-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 28. januára 2015 predbežne prerokoval sťažnosť J. D., zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Juhászom, Advokátska kancelária JUHÁSZ & Partners, s. r. o. Law Office, Palackého 2, Košice, ktorou namieta nezákonnosť a neústavnosť volieb starostu obce Peder uskutočnených 15. novembra 2014, za účasti J. H., a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. D. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. novembra 2014 doručená a 19. januára 2015 doplnená sťažnosť J. D. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Peder uskutočnených 15. novembra 2014 z dôvodu porušenia čl. 30 ods. 1 a 4 a čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a § 30 ods. 1 a 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o voľbách“).

2. Z obsahu sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľ kandidoval vo voľbách konaných 15. novembra 2014 za starostu obce spolu s odporcom. Počet platne odovzdaných hlasovacích lístkov na voľbu starostu obce bol 298. Za starostu obce bol zvolený J. H. (NEKA), ktorý dostal 154 hlasov. Ako druhý v poradí sa umiestnil sťažovateľ (NEKA), ktorý dostal 144 hlasov. Rozdiel platných hlasov medzi sťažovateľom a zvoleným starostom obce, proti ktorému sťažnosť smeruje, predstavuje 10 hlasov. Zápisnicu miestnej volebnej komisie o výsledku volieb v obci do obecného zastupiteľstva a starostu obce konaných 15. novembra 2014 podpísali bez výhrad všetci členovia volebnej komisie.

3. Podľa tvrdenia sťažovateľa odporca porušil v bode 1 uvedené ustanovenia tým, že

3.1 *„... odporca ako starosta obce odmietol na jeho žiadosť sprístupniť veľkú sálu kultúrneho domu obce za účelom prezentácie volebného programu sťažovateľa. Odporca neumožnil vykonať zhromaždenie obyvateľov obce v kultúrnom dome nie len v sťažovateľom plánovanom termíne, t. j. 11. novembra 2014 o 17.00 hod, ale ani v akomkoľvek inom náhradnom termíne.“*. Podľa názoru sťažovateľa odporca uvedeným spôsobom porušil princíp rovnosti a súčasne obmedzil slobodnú súťaž v rámci volebnej kampane takou mierou, ktorá podstatným spôsobom ovplyvnila výsledok volieb,

3.2 nekalým spôsobom viedol volebnú kampaň, keď vykonával nátlak na voličov *„vyhrázaním sa skupinám obyvateľov obce oprávnených hlasovať“*. Podľa sťažovateľa malo ísť o 45 až 50 oprávnených voličov bývajúcich v domoch súp. č. ..., ktorým sa odporca vyhrážal *„tvrdením, že odkúpil prilahlý pozemok, na ktorom sa práve majú nachádzať nádrže (žumpy) na zachytávanie odpadových vôd z týchto domov, a ak obyvatelia, resp. vlastníci bytov za neho nebudú hlasovať a nebude zvolený za starostu obce, tieto žumpy ako vlastníka pozemku odstráni, čím im spôsobí veľké problémy“*. Podobne sa odporca a koordinátorka verejnoprospešných prác K. A. obyvateľom obce poberajúcim dávky v hmotnej núdzi vyhrážali, že ak nebudú hlasovať za odporcu *„v budúcnosti už nebudú zaradení do aktivačných prác, čím stratia aj svoje doterajšie minimálne sociálne istoty“*. V neposlednom rade *„aj predseda Poľnohospodárskeho družstva... pán... s poukazom na údajne podstatne nižšie dane z pozemkov a stavieb platené družstvom obci v období vykonávania funkcie starostu odporcom vykonával nátlak na obyvateľov obce zamestnaných v družstve, aby vo voľbách hlasovali za odporcu..., pretože prípadné zvolenie sťažovateľa za*

starostu obce by v blízkej budúcnosti určite znamenalo vyššie daňové zaťaženie a pre tým spôsobené podstatne vyššie výdaje družstvu reálnu hrozbu straty zamestnania“.

Z uvedených dôvodov (bod 3.2) tri obyvateľky obce S. K., M. K. a L. Š. podali 16. novembra 2014 na Obvodnom oddelení Policajného zboru Turňa nad Bodvou aj oznámenie pre podozrenie zo spáchania prečinu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda podľa § 351 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona,

3.3 *„do obce sa v čase bezprostredne pred konaním volieb prihlásilo k trvalému pobytu väčší počet osôb, u ktorých sú vážne pochybnosti o úmysle trvale sa zdržiavať na území obce“.* Konkrétne označil štyroch – K. K. st., K. K. ml., L. F. a E. F.,

3.4 v súvislosti so samotným procesom hlasovania dvaja pozorovatelia (J. T. st. a V. D. ml.) sťažovateľovi uviedli, že *„v obci hlasovalo asi 15 až 20 nikomu neznámych osôb bez preukázania sa volebnej komisii preukazom totožnosti“.* Ďalej osemnásť prevažne starší obyvatelia obce, ktorí hlasovali do prenosnej schránky, mali byť ovplyvňovaní Š. Š. tak, že *„im radil, koho majú voliť“.* V neposlednom rade *„v obci hlasovali aj dve osoby a to Š. H. a S. H., ktoré v obci v skutočnosti nebývajú... týmto dvom voličom mali byť poskytnuté aj peňažné prostriedky za hlasovanie v prospech odporcu“.*

3.5 *„do miestnej volebnej komisie boli delegovaní politickými stranami iba dvaja členovia a to jeden člen stranou SMK a druhý člen stranou MOST - HÍD, ostatní členovia boli vymenovaní odporcom ako starostom obce“.* Sťažovateľ uzavrel, že *„[v]zhľadom... na spôsob kreovania miestnej volebnej komisie, na to, že do sčítania hlasov sa aktívne zapojila aj zapisovateľka, hoci táto činnosť je protizákonná, a v nie poslednom rade aj na to, že päť hlasovacích lístkov komisia posúdila ako neplatné, sťažovateľ namieta aj správnosť sčítania hlasov a tým aj výsledok volieb starostu obce“.*

4. Sťažovateľ v rozsahu uvedených porušení v bode 3 žiadal ústavný súd, aby vypočul účastníkov konania, svedkov S. K., M. K., L. Š., E. C., Š. K. st., J. T. st. a V. D. ml., na Centrálnom registri obyvateľov Slovenskej republiky zistil osoby prihlásené na trvalý pobyt v obci Peder v roku 2014, na Obvodnom oddelení Policajného zboru Turňa nad Bodvou zistil spôsob vybavenia trestných oznámení S. K., M. K. a L. Š., posúdil platnosť všetkých hlasovacích lístkov odovzdaných vo voľbách starostu obce Peder, a *„zistil tak výsledok volieb“.*

5. Podľa názoru sťažovateľa uvedeným spôsobom (bod 3) došlo k porušeniu čl. 30 ods. 1 a 4 a čl. 31 ústavy a § 30 ods. 1 a 2 zákona o voľbách, v dôsledku čoho je potrebné zo strany ústavného súdu vyhlásiť voľby starostu obce Peder konané 15. novembra 2014 za neplatné, alternatívne *„výsledok volieb starostu Obce Peder konaných 15. novembra 2014, prípadne rozhodnutie miestnej volebnej komisie Obce Peder zapísané v zápisnici o výsledku volieb v obci do obecného zastupiteľstva a starostu obce konaných 15. novembra 2014 v časti týkajúcej sa počtu hlasov odovzdaných pre kandidátov na starostu obce, zrušuje... Súčasne vyhlasuje J. D. za riadne zvoleného starostu obce Peder“*.

6. Obecný úrad Peder na výzvu z 1. decembra 2014 zaslal ústavnému súdu kompletnú volebnú dokumentáciu z volieb konaných 15. novembra 2014 do orgánov miestnej samosprávy v obci Peder a zároveň informoval ústavný súd o tom, že v priebehu roka 2014 (od 10. marca do 11. novembra) sa do obce prihlásilo na trvalý pobyt 13 osôb a po uskutočnených voľbách 15. novembra 2014 sa z obce odhlásila 18. novembra 2014 jedna osoba, a to V. G. S. z dôvodu, že sa vydala a odsťahovala sa za manželom do obce Č.

7. Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti v rámci prípravy na jej predbežné prerokovanie 10. decembra 2014 vyjadril odporca, ktorý v podstatnom uviedol, že *„[s] tvrdeniami uvedenými v sťažnosti nesúhlasím a voľby starostu obce Peder, ktoré sa uskutočnili dňa 15. novembra 2014 považujem za platné.“*

K tvrdeniam sťažovateľa uvedeným v bode 3.1 odporca uviedol:

„... sťažovateľ žiadnu písomnú žiadosť na prenájom veľkej sály kultúrneho domu obce nepodal... od 04. novembra 2014, t. j. aj počas sťažovateľom uvedeného termínu 11. novembra 2014, boli všetky stoličky nachádzajúce sa vo veľkej sále kultúrneho domu obce zapožičané obci Budulov. K vráteniu stoličiek došlo až dňa 28. novembra 2014, pričom sťažovateľ o skutočnosti, že stoličky sú zapožičané inej obci mal vedomosť... sťažovateľ v sťažnosti uvádza, že mu priestory kultúrneho domu neboli poskytnuté ani v inom náhradnom termíne, pričom sťažovateľ o žiadny riadny termín a ani náhradný termín nepožiadaval. V súvislosti s tvrdením sťažovateľa, že pri prezentácii jeho volebného

programu pred kultúrnym domom došlo k úmyselnému vypnutiu vonkajšieho osvetlenia a svoj volebný program prezentoval v tme, uvádzam, že podľa mojich informácií v deň prezentácie volebného programu sťažovateľa obec Peder nemala prerušenú dodávku elektrického prúdu. Na uvedenej prezentácii volebného programu sa zúčastnil aj p..., ktorý má na starosti údržbu osvetlenia v obci Peder a podľa jeho vyjadrenia, bolo osvetlenie v poriadku a k žiadnemu výpadku počas prezentácie nedošlo. V čase prezentácie volebného programu sťažovateľa som sa nachádzal mimo obce Peder, a to v Moldave nad Bodvou, pričom som sa zúčastnil koncertu v kultúrnom dome v Moldave nad Bodvou v sprievode pána primátora.“

K tvrdeniam sťažovateľa uvedeným v bode 3.2 odporca uviedol:

„V tejto veci som bol vypočutý na Obvodnom oddelení PZ SR v Turni nad Bodvou... Zároveň by som rád uviedol, že z mojej strany nikdy nedošlo k vyhrážaniu sa obyvateľom obce poberajúcim dávky v hmotnej núdzi. Osobu, ktorú sťažovateľ uviedol pod menom... nepoznám... koordinátorku verejnoprospešných prác v obci Peder nerobila a ani nerobí. Obec Peder má jednu koordinátorku, a to p... V prípade, že obyvatelia našej obce majú záujem pracovať a svoj záujem prejavia, vždy sa im snažím vyjsť v ústrety... Sťažovateľ ďalej uvádza, že predseda Poľnohospodárskeho družstva... vykonával nátlak na obyvateľov obce zamestnaných v družstve..., účelom ktorého bolo, aby vo voľbách hlasovali v môj prospech. V súvislosti s týmto tvrdením uvádzam, že v období posledných 2 až 3 rokov sa sadzba dani nemenila a zvýšenie alebo zníženie daní je v kompetencii miestneho zastupiteľstva a mimo môj dosah, preto toto tvrdenie považujem za výmysel sťažovateľa.“

K tvrdeniam sťažovateľa uvedeným v bode 3.3 odporca uviedol:

„... podľa mojich informácií všetci občania, ktorí si v obci počas roku 2014 prihlásili svoj trvalý pobyt, vrátane občanov sťažovateľom vymenovaných, vlastnia v obci nehnuteľný majetok. Domnievam sa, že všetci obyvatelia prihlásení na trvalý pobyt v obci Peder majú záujem podieľať sa na výkone obecnej samosprávy. Zároveň mám za to, že v zmysle zákona č. 496/2008 Z. z... občan, ktorý splňa zákonom stanovené podmienky má právo prihlásiť si svoj trvalý pobyt v obci kedy uzná za vhodné a je irelevantné, či k prihláseniu jeho trvalého

pobytu v obci došlo práve v období pred konaním volieb do miestnej samosprávy alebo v inom období.“

K tvrdeniam sťažovateľa uvedeným v bode 3.4 odporca po odcitovaní § 31 ods. 2 zákona o voľbách uviedol, že ich považuje „za nepravdivé a účelové“. K hlasovaniu 18 starších obyvateľov obce do prenosnej volebnej schránky odporca uviedol, „že podľa mojej vedomosti, do prenosnej volebnej schránky hlasovalo 16 ľudí a nie 18 ako uvádza sťažovateľ. Títo voliči požiadali, aby mohli voliť mimo volebnej miestnosti, pričom právna úprava požaduje, aby s prenosnou volebnou schránkou za voličmi išli dvaja členovia volebnej komisie, čo bolo v tomto prípade splnené a k voličom chodili vždy dvaja členovia komisie a jeden z pozorovateľov sťažovateľa (...), pričom vždy mali len také množstvo hlasovacích lístkov, ktoré zodpovedalo počtu navštívených voličov. Táto požiadavka predstavuje záruku regulárnosti volebného aktu aj v prípadoch, keď sa volič nemôže dostaviť do volebnej miestnosti... Minimálnou požiadavkou, ktorá má garantovať riadny výkon volebného aktu aj v prípade voličov, ktorí požiadali o možnosť hlasovať mimo volebnej miestnosti, je prítomnosť dvoch vzájomne sa kontrolujúcich členov volebnej komisie. Na ozrejmenie ďalej uvádzam, že... dvoch členov volebnej komisie a jedného pozorovateľa vozil za voličmi autom, pričom pri hlasovaní voličov do prenosnej volebnej schránky prítomný nebol...“. K hlasovaniu dvoch osôb Š. H. a S. H., „ktorým údajne mali byť poskytnuté finančné prostriedky za hlasovanie“ v prospech odporcu, tento uviedol, že „[s] uvedeným nesúhlasím, tvrdenie považujem za účelové, nakoľko obidve spomenuté osoby prišli do obce na bicykloch, slobodne a z vlastnej vôle využili svoje právo voliť. Rovnako im nikdy žiadne finančné prostriedky neboli odovzdané ani sľúbené. Na ozrejmenie ďalej uvádzam, že sťažovateľom uvedené osoby p... a p... v obci Peder nevlastnia nehnuteľný majetok, avšak v 90. rokoch opustili obec Peder a doposiaľ sa neprihlásili svoj trvalý pobyt v inej obci. Obec Peder ich eviduje ako bezdomovcov. V čase keď uvedené osoby opustili obec Peder bol starostom práve sťažovateľ, preto mi nie je zrejmé z akého dôvodu ich práve teraz v sťažnosti spomína, nakoľko uvedený stav mu je zrejmý.“

K tvrdeniam sťažovateľa uvedeným v bode 3.5 odporca uviedol, že „... bol nezávislým kandidátom na starostu obce bez akejkoľvek podpory politickej strany. Naopak práve sťažovateľ bol niekoľkokrát kandidátom za SMK... Sťažovateľ ďalej namieta spôsob kreovania okrskovej volebnej komisie, pričom volebnú komisiu som musel doplniť o troch členov v zmysle ust. § 15 ods. 2 zákona... o voľbách... Zároveň prehlasujem, že nikto z členov okrskovej volebnej komisie nebol mojim rodinným príslušníkom a nebol ani zamestnancom obecného úradu. Išlo o tri učiteľky z rôznych škôl, pričom všetky sú obyvateľkami obce Peder, dve z nich učia v Moldave nad Bodvou a jedna v Rožňave.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že do sčítania hlasov sa aktívne zapojila aj zapisovateľka. Vzhľadom na skutočnosť, že zapisovateľka bola riadne poučená o tom, že je technickým pracovníkom, nie však členom volebnej komisie, ktorý by sa mohol zúčastniť sčítania hlasov, v zmysle zákona... o voľbách..., nemám informáciu o tom, že by sa aktívne zapájala pri sčítavaní hlasov. V závere sťažností sťažovateľ namieta, že päť hlasovacích lístkov komisia vyhodnotila ako neplatné, preto sťažovateľ namieta aj správnosť sčítania hlasov a tým aj výsledok volieb starostu obce. V súvislosti s týmto tvrdením poukazujem na skutočnosť, že všetky hlasovacie lístky a iné písomné dokumenty týkajúce sa volieb sú zapečatené a uložené v archíve. Čo sa týka predmetných piatich hlasovacích lístkov, ktoré boli vyhodnotené ako neplatné, mám za to, že komisia ich vyhodnotila ako neplatné v súlade s ustanovením § 38 zákona... o voľbách...“.

V závere odporca navrhol sťažnosť sťažovateľa zamietnuť (správne odmietnuť, pozn.) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

8. Ústavný súd listom zo 7. januára 2015 sťažovateľovi oznámil, že v rozsahu nosných dôvodov sťažnosti (bod 3) zatiaľ neuviedol dostatočné dôkazy, (iba) na základe ktorých by bolo možné prijať sťažnosť na ďalšie konanie. Zároveň poučil sťažovateľa o jeho dôkaznej povinnosti poskytnúť ústavnému súdu „také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že... tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne možné, prípadne pravdepodobné, a zároveň sú spôsobilé preukázať porušenie zákona o voľbách odôvodňujúce záver o inom legitímnom výsledku volieb“. Zároveň ústavný súd – pod následkom odmietnutia sťažnosti – vyzval sťažovateľa, aby

v stanovenej lehote uviedol relevantné dôkazy o neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu v obci Peder, oznámil mu výsledok posúdenia podaných trestných oznámení (pozri bod 3.2 *in fine*) orgánmi činnými v trestnom konaní a doručil mu vyjadrenie odporcu z 10. decembra 2014.

9. Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu reagoval na výzvu ústavného súdu (bod 8) podaním z 19. januára 2015, v ktorom v podstate zopakoval svoje výhrady uvedené v podanej sťažnosti (bod 3).

K výhradám uvedeným v bode 3.1 navyše v podstatnom uviedol, že *„[o]dmietnutím sprístupnenia kultúrneho domu došlo k faktickému a zo strany odporcu úmyselnému narušeniu slobodnej súťaže politických síl v období pred voľbami, ktoré svojou intenzitou malo podľa nás už aj samo o sebe dostatočný vplyv na to, aby ovplyvnilo výsledok volieb v prospech odporcu“*. Sťažovateľ nepriamo potvrdil, že o prenájom veľkej sály kultúrneho domu na uskutočnenie predvolebného mítingu odporcu písomne nežiadal. Ďalej spochybnil vierohodnosť svedectva Š. S. a predložil písomné vyjadrenie obyvateľov obce Peder L. R. a F. B., ktorí zhodne potvrdili, že 11. novembra 2014 na predvolebnom mítingu sťažovateľa pred kultúrnym domom nefungovalo verejné osvetlenie a *„aby vedel pán D. prečítať svoj program, musel si svietiť baterkou“* (takmer zhodné tvrdenie u oboch, pozn.).

K výhradám uvedeným v bode 3.2 založil do spisu tomu zodpovedajúce vyjadrenie E. C. a M. K. Navyše uviedol, že *„[k]podobnému nátlaku došlo preukázateľne aj v inom prípade, kedy odporca zastrašoval... tým, že v prípade volebného neúspechu podá podnet Úradu práce sociálnych vecí a rodiny v Košiciach, aby preveril oprávnenosť vyplácania príspevku na opatrovanie pre...“*. K osobe K. A. – koordinátorke verejnoprospešných prác uviedol, že ide o K. K., ktorá mala za slobodna priezvisko A., čo podľa neho odporca vedel. V súvislosti s vykonávaním nátlaku zo strany predsedu Poľnohospodárskeho družstva... sťažovateľ v podstate potvrdil tvrdenie odporcu (bod 7), že *„všeobecne záväzné nariadenie obce ktorým sa upravujú miestne dane schvaľuje obecné zastupiteľstvo“*, ale podľa jeho názoru *„návrh tohto VZN predkladá obecnému zastupiteľstvu starosta obce, ktorý má na rozhodnutie zastupiteľstva značný vplyv“*.

K výhradám uvedeným v bode 3.3 sťažovateľ dodal, že „[n]iektoré tieto novo prihlásené osoby síce vlastnia v obci nehnuteľný majetok, avšak reálne sa v obci väčšina z nich nezdržiava, ale prebývajú v iných obciach v okolí a teda u nich s najväčšou pravdepodobnosťou absentuje reálny záujem podieľať sa na samospráve obce Peder“.

K výhradám uvedeným v bode 3.4, ktoré sťažovateľ považuje za „[n]ajzávažnejšie pochybenia“, ďalej uviedol, že „[t]o že bol kandidát na poslanca... skutočne prítomný počas hlasovania niekoľkých obyvateľov obce do prenosnej volebnej schránky vieme preukázať“, a poukázal na priložené vyjadrenia pozorovateľov J. T. st. a V. D. ml. „V prípade volebnej korupcie, kedy bola... a... sľúbená a nakoniec aj vyplatená odmena za hlasovanie v prospech odporcu nemáme žiadne pochybnosti o tom, že k takémuto protizákonnému konaniu skutočne došlo. Toto presvedčenie sme nadobudli preto, že sa samotný... chváli na verejnosti tým, že mu odporca zaplatil za to, že mu dal hlas. Jeho tvrdenie považujeme za hodnoverné aj z toho dôvodu, že sa uníval pricestovať spolu so... do obce Peder a voliť aj napriek tomu, že sa dlhodobo zdržiava v Moldave nad Bodvou a o reálne podieľanie sa na samospráve obce v ktorej volil nemá pravdepodobne ani najmenší záujem.“.

K výhradám uvedeným v bode 3.5 sťažovateľ dodal, že „[t]oto porušenie je o to závažnejšie, že sa nazdávame, že v tomto prípade došlo k úmyselnému následnému znehodnoteniu 5 hlasovacích lístkov, na ktorých bol pôvodne označený len navrhovateľ“.

II.

10. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje aj o ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy.

11. Sťažovateľ namietal porušenie čl. 30 ods. 1 a 4 ústavy, podľa ktorého občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov... (odsek 1) Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným

a iným verejným funkciám (odsek 4). Namietal tiež porušenie čl. 31 ústavy, podľa ktorého zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Ďalej namietal porušenie § 30 ods. 1 a 2 zákona o voľbách, v zmysle ktorého volebná kampaň je činnosť politickej strany, nezávislého kandidáta, prípadne ďalších subjektov zameraná na podporu alebo slúžiaca na prospech kandidujúcej politickej strany alebo nezávislého kandidáta vrátane inzercie alebo reklamy prostredníctvom rozhlasového a televízneho vysielania podľa odseku 4, hromadných informačných prostriedkov, plagátov alebo iných nosičov informácií (odsek 1). Kampaň sa začína 17 dní a končí sa 48 hodín pred začiatkom volieb. Vedenie kampane mimo určeného času je zakázané (odsek 2).

12. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Sťažovateľ podanou sťažnosťou napádal neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu v obci Peder konaných 15. novembra 2014, a to z dôvodov uvedených v bode 3 a ďalej rozvedených v bode 9, a na ich základe žiadal vyhlásiť voľby starostu za neplatné, alternatívne zrušiť výsledok volieb a sťažovateľa vyhlásiť za zvoleného starostu obce.

14. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že len hrubé alebo závažné porušenie alebo opätovné porušovanie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb môže byť príčinou na uplatnenie právomoci ústavného súdu, ktorá mu umožňuje rozhodnúť podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Namietané protiústavné alebo nezákonné

konanie musí mať priamy vplyv na dosiahnutý výsledok volieb. Túto skutočnosť musí sťažovateľ nielen namietat', ale aj doložiť exaktnými dôkazmi. Nestačí samotné označenie dôkazov (PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03 a PL. ÚS 35/03, PL. ÚS 3/2010). Súčasťou zákonných náležitostí sťažnosti sú totiž aj dôvody, pre ktoré sa voľby napádajú, s označením dôkazov [§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na význam volieb v demokratickej spoločnosti a z neho vyplývajúcu prezumpciu ich ústavnosti a zákonnosti je na sťažovateľovi, aby v záujme prijatia jeho sťažnosti ústavným súdom na ďalšie konanie (pri predbežnom prerokovaní) kvalifikovaným spôsobom označil také dôkazy, ktoré vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu nasvedčujú, že jeho tvrdenia o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sú reálne možné, prípadne pravdepodobné, a zároveň sú spôsobilé preukázať porušenie zákona o voľbách odôvodňujúce záver o inom legitímnom výsledku volieb. V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že funkcia ústavného súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahradzovať, prípadne dopĺňovať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude ústavný súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces (PL. ÚS 3/2010).

15. K zaužívaným záverom uvedeným v bode 14 ústavný súd dodáva, že prezumpcia ústavnosti a zákonnosti volieb vyžaduje od ústavného súdu okrem iného tiež rozumnú zdržanlivosť, ktorej opodstatnenosť v danej veci – vzhľadom na súbor sťažovateľom označených dôkazov prevažne pozostávajúcich z tvrdení jeho politických priaznivcov a ním navrhnutých pozorovateľov – môže *prima facie* vyplývať zo snahy sťažovateľa za každú cenu zvrátiť výsledok voľby starostu obce. Ústavný súd už uviedol, že dosiahnutie absolútneho súladu prípravy a priebehu volebného procesu so zákonom je prakticky neuskutočniteľné. Ak by sa nespokojnosť politických strán a hnutí, resp. nezávislých kandidátov zúčastnených na voľbách s volebnými výsledkami prejavila vždy po voľbách iniciovaním konania pred ústavným súdom, môže to viesť k spochybňovaniu zastupiteľskej demokracie a inštitútu volieb. Vyhlásenie volieb za neplatné, resp. zrušenie ich výsledku z dôvodu nepatrného porušenia ustanovení zákona o voľbách totiž vytvára možnosti pre vedomú manipuláciu s voľbami (napr. PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 85/07).

16. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02).

17. Bez potreby prijatia sťažnosti na ďalšie konanie a rozsiahleho procesno formálneho verifikovania sťažovateľom navrhovaných dôkazov (bod 3, 4 a 9), ktoré mali osvedčiť neústavnosť a nezákonnosť volieb starostu obce Peder vo voľbách konaných 15. novembra 2014, a to aj v spojitosti s tým, že ústavný súd dal možnosť sťažovateľovi nedostatky odstrániť (bod 8), už v rámci predbežného prerokovania tejto sťažnosti dospel ústavný súd k názoru, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená. Uvedený názor si ústavný súd neosvojil iba z podanej sťažnosti sťažovateľa, jej doplnenia a priložených príloh, ale pritom zohľadnil aj stanovisko odporcu (bod 7), oznámenie Obecného úradu obce Peder (bod 6), informáciu o prešetrení trestných oznámení, ako aj obsah volebnej dokumentácie (najmä overením 5 neplatných hlasovacích lístkov).

18. Uvedený názor o zjavnej neopodstatnenosti (bod 17) si ústavný súd osvojil vo vzťahu ku všetkým nosným dôvodom sťažnosti uvedeným v bode 3 a doplneným v bode 9.

18.1 Sťažovateľ namietal, že odporca ako starosta obce odmietol jeho žiadosť o poskytnutie sály kultúrneho domu na uskutočnenie predvolebného zhromaždenia a v čase sťažovateľom realizovaného volebného mítingu na verejnom priestranstve 11. novembra 2014 o 17:00 h nefungovalo verejné osvetlenie (body 3.1 a 9). Odporca tvrdenie sťažovateľa, že požiadal o prenájom sály kultúrneho domu, poprel (bod 7) a uviedol, že v čase mítingu sťažovateľa bol mimo obce. Sťažovateľ napriek výzve ústavného súdu,

v ktorej bol vyzvaný na doplnenie dôkazov (bod 8), neuviedol žiadny dôkaz (okrem jeho tvrdenia, pozn.) o tom, že požiadal o prenájom sály a odporca mu to odmietol. Rovnako sťažovateľ nijako nepreukázal, že odporca dal príkaz na marenie jeho predvolebného zhromaždenia, teda na vypnutie verejného osvetlenia (ak k nemu skutočne prišlo, pozn.).

18.2 Sťažovateľ namietal, že odporca vykonával nátlak na voličov (bod 3.2 a 9), ktorý bol aj predmetom trestného oznámenia troch obyvateľiek obce Peder S. K., M. K. a L. Š. (v skutočnosti však išlo len o trestné oznámenie M. K., pretože ostatné dve sa týkali iných okolností, pozn.). Odporca tvrdenie sťažovateľa poprel s tým, že už bol v tejto veci aj vypovedať pred orgánmi činnými v trestnom konaní (bod 7). Ústavný súd zistil, že trestné oznámenie M. K. bolo uznesením Obvodného oddelenia Policajného zboru Turňa nad Bodvou ČVS: ORP-1280/TU-KS-2014 z 8. decembra 2014 odmietnuté. Z odôvodnenia tohto uznesenia – výpovede E. F. – okrem iného vyplýva, že oznamovateľka M. K. je politickou sympatizantkou sťažovateľa a 11. novembra 2014 sa mala v priestoroch obecného úradu neprístojne až vulgárne vyjadrovať v tom smere, že všetci doterajší zamestnanci obecného úradu budú po voľbách vymenení. Z vyhlásenia M. K. z 15. januára 2015 rovnako vyplýva, že odporca možno ani nie je vlastníkom uvádzaného vedľajšieho pozemku (ktorým vlastníctvom a prípadným odstránením žumpy sa mal odporca obyvateľom bytovky vyhrážať, pozn.). Za daného skutkového stavu sťažovateľ rovnako neunesol bremeno tvrdenia, pričom aj ostatné „vyhrážania“, či už odporcom alebo aj predsedom Poľnohospodárskeho družstva alebo koordinátorkou verejnoprospešných prác, nedisponujú určitosťou, konkrétnosťou a rozumne dostatočnou presvedčivosťou. Odporca ich v neposlednom rade všetky odmietol, pričom v prípade „vyhrážania“ vyššími miestnymi daňami racionálne argumentoval tým, že toto je v kompetencii obecného zastupiteľstva, a nie starostu.

18.3 Sťažovateľ ďalej namietal, že do obce sa „*bezprostredne pred konaním volieb*“ prisťahovalo na trvalý pobyt viac osôb, pričom označil štyri osoby (bod 3.3. a 9). Odporca uviedol (bod 7), že všetci v roku 2014 prihlásení občania na trvalý pobyt vlastnia v obci nehnuteľnosť. Z vyjadrenia Obecného úradu obce Peder (bod 6) vyplýva, že v priebehu roka 2014 (od 10. marca do 11. novembra) sa na trvalý pobyt v obci prihlásilo 13 osôb

a po 15. novembri 2014 sa z obce odhlásila iba jedna osoba, ktorá po vydaji nasledovala manžela do obce Č. (táto osoba nie je medzi uvedenými 13 prisťahovanými osobami, pozn.). Sťažovateľom uvádzaní L. F. a E. F. sa prihlásili do svojho rodinného domu v obci a K. K. st. a K. K. ml. taktiež do svojho rodinného domu k matke (resp. k matke a starej mame). Sťažovateľ neoznačil konkrétne skutkové ani právne okolnosti, na základe ktorých malo dôjsť k účelovému prihláseniu sa označených štyroch osôb v súvislosti s posudzovanými voľbami starostu obce Peder (čo je jeho dôkazná povinnosť), resp. ústavný súd nezistil ani to, že v čase po voľbách sa označení noví štyria prisťahovalci (sťažovateľom označení), resp. iní znova z obce odsťahovali, pričom ústavný súd sťažovateľa vyzýval na odstránenie väd podanej sťažnosti. Pretože sťažovateľ nepredložil dôkaz o účelovom navýšení voličov v obci výlučne v spojitosti s uskutočnenými voľbami, prípadne aj jeho príčinnú súvislosť k zistenému výsledku volieb, ani v tomto ohľade neunesol dôkazné bremeno svojho tvrdenia.

18.4 Sťažovateľ ďalej namietal pochybenia v procese samotného hlasovania, že *„hlasovalo asi 15 až 20 nikomu neznámych osôb bez preukázania sa volebnej komisii preukazom totožnosti“*. Ďalej osemnásť prevažne starší obyvatelia obce, ktorí hlasovali do prenosnej schránky, mali byť ovplyvňovaní Š. Š. tak, že *„im radil, koho majú voliť“*. V neposlednom rade *„v obci hlasovali aj dve osoby a to... a..., ktoré v obci v skutočnosti nebývajú... týmto dvom voličom mali byť poskytnuté aj peňažné prostriedky za hlasovanie v prospech odporcu“* (pozri bod 3.4). Tieto porušenia považuje sťažovateľ za *„najzávažnejšie“* (bod 9). Odporca tieto tvrdenia označil *„za nepravdivé a účelové“* (bod 7). K námietke o hlasovaní 15 – 20 osôb... poukázal na ustanovenie § 31 ods. 2 zákona o voľbách, ktoré je v okolnostiach posudzovanej veci právne významné aj podľa názoru ústavného súdu. K osobe Š. Š. odporca uviedol, že tento *„dvoch členov volebnej komisie a jedného pozorovateľa vozil za voličmi autom, pričom pri hlasovaní voličov do prenosnej volebnej schránky prítomný nebol“*. Rovnako poprel, že poskytol finančné prostriedky voličom Š. a S. H. Títo síce nevlastnia v obci nehnuteľný majetok, ale sú tu evidovaní ako bezdomovci.

Ústavný súd k uvedeným výhradám sťažovateľa (ktoré sťažovateľ považuje za najzávažnejšie, pozn.) predovšetkým uvádza:

(i) Zákonný rozsah namietaných skutočností o hlasovaní 15 – 20 osôb... sťažovateľ v texte sťažnosti ani v samotnom petite neuvádzal (§ 31 ods. 2 a 6 zákona o voľbách). Navyše, výraz „*nikomu neznámych osôb*“ z hľadiska elementárnych princípov logiky buď nevystihuje to, čo chcel sťažovateľ uviesť, resp. vystihuje jeho opak. O účelovosti tejto argumentácie svedčí tiež skutočnosť, že sťažovateľom označené oznamovateľky trestnej činnosti (S. K., M. K. a Ľ. Š.) v trestných oznámeniach svorne namietali skutočnosť, že si pri hlasovaní od nich nepýtali občiansky preukaz (pozri bod 18.2);

(ii) Všetky sťažovateľom tu uvedené porušenia vyplynuli (iba) na základe tvrdenia dvoch pozorovateľov J. T. st. a V. D. ml., ktorí boli pozorovateľmi na návrh sťažovateľa (pozri ich vyjadrenia), čo nie je celkom bez významu. Ústavný súd však považuje za významnejšie, že všetci členovia volebnej komisie podpísali zápisnicu bez výhrad (bod 2), *ergo* nemali ani žiadne výhrady k hlasovaniu „*nikomu neznámych osôb*“;

(iii) V súvislosti s osobou Š. Š. existujú zásadne rozpornosti medzi obsahom sťažnosti („*im radil, koho majú voliť*“) a obsahom priložených písomných svedectiev J. T. st. a V. D. ml., ktorí uviedli, že bol (iba) prítomný pri hlasovaní dotknutých osôb. Žiadny iný dôkaz v tomto smere sťažovateľ neuviedol. Inak povedané, uvedená celkom zjavná diskrepancia v zásadnej otázke o možnej neústavnosti a nezákonnosti potvrdzuje už uvedené v bode 15 *in fine*;

(iv) Pokiaľ ide o hlasovanie Š. H. a S. H. a ich finančné ohodnotenie za hlasovanie, okrem hypotetického tvrdenia sťažovateľa („*toto presvedčenie sme nadobudli*“, „*tvrdenie považujeme za hodnoverné*“) a jeho odmietnutia odporcom sťažovateľ nijako nepreukázal a ani v tomto ohľade nepredložil žiadny relevantný dôkaz.

18.5 V súvislosti s výhradami sťažovateľa o kreovaní volebnej komisie (bod 3.5) ústavný súd nezistil žiadne porušenie zákona o voľbách, resp. ústavy, keďže odporca bol zo zákona povinný doplniť zloženie volebnej komisie (§ 15 ods. 2 zákona o voľbách), pretože politické strany delegovali iba dvoch zástupcov. V tomto ohľade ústavný súd poukazuje aj na vyjadrenie odporcu, „*že nikto z členov okrskovej volebnej komisie nebol mojim rodinným príslušníkom a nebol ani zamestnancom obecného úradu. Išlo o tri*

učiteľky z rôznych škôl, pričom všetky sú obyvateľkami obce Peder, dve z nich učia v Moldave nad Bodvou a jedna v Rožňave“ (bod 7). K účasti zapisovateľky pri sčítavaní hlasov, ktorá (priama účasť) na spočítavaní hlasov je aj podľa stabilnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu neprípustná, sťažovateľ vychádzal rovnako (iba) z tvrdenia jeho dvoch pozorovateľov J. T. a V. D., pričom práve z vyjadrenia J. T. vyplýva, že aktívnu účasť zapisovateľky pri sčítavaní hlasov vnímal v tom, že zapisovateľka „usmerňovala členov volebnej komisie, akým spôsobom si majú rozdeliť a usporiadať hlasovacie lístky a ako čo najefektívnejšie sčítať všetky odovzdané hlasy“. Uvedenú konzultatívnu činnosť zapisovateľky možno uznať za zákonne konformnú, samozrejme, pri splnení podmienok uvedených v § 36 zákona o voľbách. Sťažovateľ tiež všeobecne namietal, „že päť hlasovacích lístkov komisia posúdila ako neplatné“ (bod 3.5), čo neskôr doplnil tak, že „sa nazdávame, že v tomto prípade došlo k úmyselnému následnému znehodnoteniu 5 hlasovacích lístkov, na ktorých bol pôvodne označený len navrhovateľ“ (bod 9). V rozsahu sťažovateľom namietanej skutočnosti ústavný súd preveril päť sporných hlasovacích lístkov, ktoré volebná komisia uznala za neplatné, a z týchto zistil, že minimálne v troch prípadoch (z piatich) volebná komisia označila za neplatné hlasovacie lístky zákonne súladným spôsobom a uvedená skutočnosť v okolnostiach dosiahnutého volebného výsledku u sťažovateľa a odporcu objektívne nemôže zvrátiť zistený výsledok voľby starostu obce v prospech sťažovateľa (rozdiel medzi sťažovateľom a odporcom je 10 hlasov).

19. Ústavný súd v neposlednom rade poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ, kvalifikovane zastúpený advokátom, namietal z hľadiska porušenia zákona o voľbách porušenie iba § 30 ods. 1 a 2 zákona o voľbách, hoci nosné dôvody sťažnosti nepochybne presahovali rámec (iba) namietaného zákonného ustanovenia.

20. Ústavný súd preto volebnú sťažnosť sťažovateľa odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť s tým, že sťažovateľ v tomto konaní nepredložil také dôkazy, ktoré by vyvrátili domnienku, že dosiahnutý výsledok o voľbe starostu obce zodpovedá vôli voličov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2015